

Приносиш затишок у дім,
У тебе працюючі руки,
Ти гори зрушуєш без слів.
Цінуй себе, прекрасна жінко
Бо час ніхто не поверне,
Залиш для себе хоч годинку
І пам'ятай про головне:
Ти – свого роду берегиня,
Не загубись у сірих днях.
Будь мудрою, бо ти – єдина!
Яскраво розмалюй свій шлях!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стороженко І. Богдан Хмельницький і воєнне мистецтво у визвольній війні українського народу середини XVII століття. Кн. 1: воєнні дії 1648-1652 рр. . Дніпропетровськ : Вид-во ДДУ, 1996. 320 с.

2. Уривалкін О. Довідник з історії України. Київ: Дакор; КНТ, 2009. 1008 с.
3. Бойко О. Д. Історія України: посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2002. 656 с.
4. Остапенко П. В. Усі видатні постаті історії України. Харків : ТОРГСІН ПЛЮС, 2006. 352 с.
5. На урок. URL: <https://naurok.com.ua/pozaklasniy-zahid-zhinki-v-istori-ukra-ni-277490.html>
6. Матвійчук Н.А. Виховний захід, присвячений Дню соборності. URL: <https://naurok.com.ua/samoosvita-vchitelya-istori-83696.html>
7. Літературний вечір «Жіноча доля на життєвих перехрестях...». URL: http://vika1977shova23.blogspot.com/2017/04/blog-post_89.html
8. Українські міфи, легенди та народні перекази. URL: <https://mala.storinka.org>

І.М. Борзяк,

учитель математики та інформатики Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 22 Черкаської міської ради Черкаської області

БЕРЕЖІТЬ ЛІС ВІД ПОЖЕЖ І ЗНИЩЕННЯ

РОЗРОБКА ВИХОВНОГО ЗАХОДУ ДЛЯ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ

Мета: пояснити причини та наслідки лісних пожеж; формувати модель поведінки з дотриманням правил пожежної безпеки та вмінням поводити себе при знаходженні лісової пожежі; дати дітям представлення про роль лісу у житті людини; розвивати уміння формулювати особисту думку, навички роботи із різними джерелами інформації; сприяти розвитку комунікативних навичок під час роботи у групі, уміння вислуховувати думку інших, формулювати власні переконання.

Обладнання: комп'ютер, проектор, екран, презентація, мережа Інтернет.

Перебіг виховного заходу

I. Вступна частина

Учитель повідомляє тему та мету заходу.

Дітей поділяють на 4 групи.

Учень

Лишає він страшні сліди,

Усе він пожирає.

А як даси йому води,

Відразу помирає. (вогнь)

Учитель. А яким чином можна загасити вогнь?

Діти відповідають на запитання.

Завдання: На дошці записані приказки про вогнь,

поясність їх зміст.

Вітер – рідний брат вогню.

Вогнь – не вода, якщо схопить – не вплинеш.

Не жартуй з вогнем – можеш обпектись.

Від іскри до пожежі – один маленький крок.

(кожній групі своя приказка, 3-4 хв на роздум).

Завдання. Які асоціації у вас викликає слово «вогнь», «лісова пожежа»?

II. Основна частина

Учитель. Ще півтора мільйона років тому людина приборкала вогнь. В історії людства це зіграло велику роль. Завдяки вогню люди отримували тепло і світло, ним відганяли диких звірів, а м'ясо робилось на вогні

смачнішим. Протягом багатьох років саме вогнь вів нас до цивілізації та культури. Щоб навчитися використовувати вогнь та керувати ним, людям знадобилось чимало років. Вогнь під час неправильного його використання обертається в жорстокого ворога, який знищує все довкола і забирає людські життя.

Пожежа – стихійне лихо, при якому вогнь, вирвався з-під контролю людини (слайд презентації).

Учень

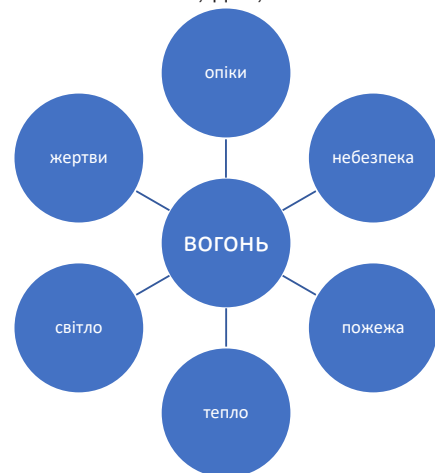
На виклик пожежна машина летить

Сміливий пожежник в кабіні сидить.

Його телефон «101» люди знають,

І в разі пожежі завжди викликають.

Учитель. Звичайно, діти, коли сталась пожежа,

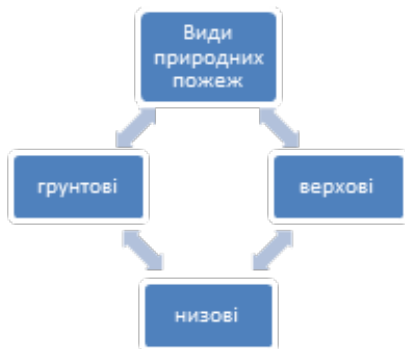

потрібно звати на допомогу пожежників. Щоб викликати спеціалістів набираємо номер «101».

А які ж причини загорянь у лісі можуть бути? Дуже багато пожеж у лісі виникає тоді, коли ми порушуємо

правила пожежної безпеки у місцях, де ми відпочиваємо. Також пожежі у лісі можуть виникати від блискавки та загорянь торф'яних порід.

Вогонь розмножується по землі при низових пожежах, загоряється та вигорає все, що знаходиться на землі:

сухе листя, мох, гілля, потім вогонь розповсюджується на стовбури дерев. Низові пожежі поділяють на стійкі та бігли. Бігла пожежа поширюється з великою швидкістю. При стійкій пожежі вигорять низовини та підстилка, сильно вигорять куці, корені та кора дерев, повністю згоряє земний горючий настил.

При жаркій погоді, вітру та низовій пожежі, що затяглась, особливо в лісах, де ростуть хвойні дерева, пожежа може розповсюдитись на крону дерев і перерости з низової в верхову. Для верхових пожеж характерно розповсюдження вогню по кроні дерев. При цьому згоряють листя, хвойні гілки. Сильний вітер великий помічник при виникненні верхових пожеж. При верховій пожежі всі дерева гинуть. Як і низові, верхові пожежі поділяються на бігли та стійкі. При сильному вітрі іскри розлітаються на велику відстань і тому можуть стати причиною виникнення пожеж в житлових будинках та спорудах, які знаходяться поруч біля лісосмуг. Швидкість поширення верхової пожежі може досягти 10-25 кілометрів за годину. Такі пожежі затяжні і їх дуже важко загасити.

Грунтові пожежі виникають при горінні торф'яних родовищ. Такі пожежі майже неможливо загасити. Їх тривалість може досягати декількох місяців. Під час розповсюдження вогню в глибину торф'яного масиву відбувається загоряння підземних шарів торфу.

За розмірами лісові пожежі поділяють на невеликі, великі та особливо великі. Площа невеликих лісових пожеж досягає до 5 га. Великих – від 5 до 200 га, а особливо великі пожежі займають площу понад 200 га.

Лісові пожежі виникають також від легковажності або недотримання правил пожежної безпеки людьми, які приходять на природу відпочивати, порибалити або на охоту. В суху та спекотну погоду причиною загоряння може стати недопалок, який викинуто на сухе листя, сірник, яким розпалювали вогнище або вогнище, яке не було загашено.

Тому в лісі необхідно дотримуватися найпростіших правил пожежної безпеки. (Кожна група розробляє правила пожежної безпеки, 10хв).

Відповіді учнів:

1. Вогнище можна палити в таких місцях, де немає хвойних дерев.
2. Місце, де буде розводитись вогнище, потрібно навколо обкопати, а коли будете йти, то вогонь необхідно гарно загасити за допомогою піску або води.
3. Іскри не повинні розлітатися від вогнища, слідкуйте за цим.
4. Сірник чи недопалені гілки заборонено кидати не загашеними, тому що наслідки можуть бути жахливими.
5. Не пустувати на природі сірниками.
6. Якщо поблизу не має дорослих, школяр сам повинен викликати допомогу за телефоном «101» і повідомити місце пожежі.

Якщо ж ви опинилися на місці пожежі:

- не потрібно приймати необдуманих, поспішних і панічних дій;
- не потрібно тікати від полум'я, в протилежний бік від вогню, а рухайтесь проти вітру, закривши одягом тіло;
- швидко виходьте з небезпечної зони, перпендикулярно до напрямку розмноження вогню;
- якщо ж уникнути небезпеки неможливо, виходьте на велику галявину або увійдіть у воду. Слід лягти та накритись вологим одягом і дихати повітрям над поверхнею землі, тому що там менш задимлене повітря. Обличчя потрібно закривати тканиною, бажано вологою;
- щоб загасити низові пожежі, потрібно зробити віник з гілок листяних порід дерев і забити полум'я, можна загасити водою або закидати вологим ґрунтом, загасити ногами;
- якщо ви гасите пожежу не самі, знаходьтесь недалеко один від одного, не відходьте на далеку відстань від доріг та просік;
- щоб високі дерева не завалили вас, будьте обережні, вони вас можуть травмувати;
- особливо обережними слід бути у місцях торф'яних пожеж, тому що там можуть утворюватися глибокі вирви. Отже, потрібно перевіряти палицею глибину шару, що вигорів;
- після виходу з місця пожежі повідомте пожежну службу безпеки про місце, розміри та характер пожежі.

Тестування (групам пропонується відсканувати QR-код і пройти тестування – 5 хв). URL: <https://onlinetestpad.com/hn4aenp6qp7os>

III. Заключна частина

Вчитель. Пожежа – жахлива стихія вогню, з якою дуже важко боротися. Кожна людина повинна про це знати. Будь-яка пожежа починається із загоряння, яке інколи може ліквідувати одна людина, якщо має певні навички та знає правила поведінки під час пожежі. Тому, у разі виникнення пожежі, особливо в лісі, необхідно заздалегідь знати: де і які засоби пожежогасіння розміщуються та як ними користуватися.

Катастрофи, стихійні лиха завжди призводять до руйнації, до травм, опіків, до панічних проявів, розгубленості. Тому люди стають не здатними себе захистити, не можуть надати допомогу постраждалим.

Отже, ні в якому разі не слід панікувати!

Остерігайтеся під час пожежі надвисокої температури, диму та загазованості, обвалу конструкцій будинків і споруд, вибухів технологічного обладнання, падіння обгорілих дерев, а також провалів. Небезпечно входити в зону задимлення.

Якщо людина знає правила безпеки під час пожежі, вона може не лише врятувати своє життя, а й надати допомогу іншим людям та врятувати матеріальні цінності від вогню. Актуальними залишаються питання практичних навичок рятування людей під час пожежі, надання долікарської допомоги потерпілим.

І пам'ятайте: краще **попередити небезпеку, запобігти, ніж її ліквідувати та боротися з нею. Вогонь помилок не пробачає.**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Охріменко А.І, Цина А.Ю. Пожежна безпека в загальноосвітніх закладах України. Менеджмент освіти. 2013. № 4. С.38-46.
2. Стеблюк М.І. Лісові й торфові пожежі. Цивільна оборона та цивільний захист: підручник. Київ, 2007.
3. URL: https://pidruchniki.com/16330826/bzhdlisovi_torfovi_pozhezhi.
4. Перехейда О.М. Пожежна безпека у школі. Організація пожежної безпеки: навч. посібн. Київ: Основа, 2012. С. 111.
5. Кого вогонь зігріває, а кого обпікає. Джміль.2015. № 5. С. 24.
6. Рекомендації щодо поводження з вогнем любителю відпочинку на природі URL: <http://cripo.com.ua/news/?p=98313/>